

Mariborska knjižnica

Rotovski trg 2, 2000 Maribor – SI

t: 02 23 52 100, f: 02 23 52 127

info@mb.sik.si, www.knjiznica-mb.si

Načrt nakupa knjižničnega gradiva v Mariborski knjižnici za leto 2026

Mariborska knjižnica izvaja knjižnično javno službo za dvanajst občin, in sicer za sedežno Mestno občino Maribor, Duplek, Hoče - Slivnica, Kungota, Lovrenc na Pohorju, Miklavž na Dravskem polju, Pesnica, Rače - Fram, Ruše, Selnica ob Dravi, Starše in Šentilj. Območje delovanja knjižnice zajema približno 188.700 prebivalcev. Ustanoviteljice so Mestna občina Maribor, Duplek, Hoče – Slivnica, Miklavž na Dravskem polju, Rače – Fram in Starše. Za občine Kungota, Lovrenc na Pohorju, Pesnica, Ruše, Selnica ob Dravi in Šentilj Mariborska knjižnica izvaja dejavnost pogodbeno. Knjižnično mrežo sestavljajo: Osrednja knjižnica Rotovž, Velika čitalnica, Pionirska knjižnica Rotovž, Knjižnica Tabor, Knjižnica Nova vas, Pionirska knjižnica Nova vas, Knjižnica Pobrežje, Knjižnica Tezno, Knjižnica Kamnica, Knjižnica Pekre, Knjižnica Studenci, Knjižnica Duplek, Knjižnica Hoče, Knjižnica Janka Glazerja Ruše, Knjižnica Bistrica ob Dravi, Knjižnica Selnica ob Dravi, Knjižnica Lovrenc na Pohorju, Knjižnica Pesnica, Knjižnica Šentilj, Knjižnica Kungota, Knjižnica Rače, Potujoča knjižnica (bibliobus in premične zbirke). Mariborska knjižnica je osrednja območna knjižnica in izvaja naloge območnosti za Knjižnico Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica in Knjižnico Lenart.

Zbirka Mariborske knjižnice je namenjena vsem potencialnim uporabnikom. Vsebuje raznovrstno gradivo v tiskani, zvočni, slikovni, elektronski in drugih oblikah. Kriteriji za uvrstitev gradiva so razen strokovnih priporočil še interes uporabnikov, zastopanost tematskega področja v zbirki, aktualnost, ciljne skupine, estetska vrednost, fizične karakteristike in povezovanje tematskih področij raznovrstnih gradiv znotraj zbirke. Primeren obseg in aktualnost ponudbe vzdržujemo z odpisom gradiva, ki je kontinuiran delovni proces in poteka v skladu s predpisi in regulativo. Redno izločamo neuporabljeno, zastarelo, dotrajano in neustrezno gradivo.

Cilj letnega načrtovanja in izvedbe nabave knjižničnega gradiva je oblikovanje in vzdrževanje kvalitetne, aktualne in z relevantnimi viri bogate ponudbe, namenjene vsem profilom uporabnikov. Odgovornost knjižničnih strokovnih delavcev je, da z izborom to realiziramo in gradivo primerno javno predstavimo. Prireditve za širjenje bralne pismenosti bomo v 2026 tematsko navezovali na zbirko in njeno uporabo promovirali na literarnih postajah in večerih, Festivalu humanistike Horizonti, bralnih klubih, urah pravljic in drugih oblikah komuniciranja z javnostmi. Poslanstvo knjižnice je skrb za ohranjanje jezika in popularizacija branja slovenske literature, zato bomo kupovali dela slovenske klasične in sodobne književnosti, humanistike, kvalitetne prevode in nagrajene knjige. Zbirko bomo dopolnjevali z deli sodobnih tujih avtorjev in klasikov ter z gradivom, ki bogati in spodbuja rabo slovenskega jezika. Z izborom novega gradiva in primernim razporejanjem po mreži knjižničnih enot bomo zagotavljali široko dostopnost do kvalitetne založniške produkcije, zbirko ohranjali aktualno, relevantno in raznovrstno, da bo v podporo informacijskim, kulturnim, prostočasnim in razvedrilnim potrebam najširšega kroga uporabnikov v procesu vseživljenjskega izobraževanja. Skrbno bomo izbirali gradivo za uporabnike s posebnimi potrebami. V okoljih, kjer opravljamo javno službo, bomo skušali spodbujati aktivno državljanstvo ter prispevati k pozitivni družbeno-gospodarski klimi. Pri delu bomo sledili strokovnim priporočilom in standardom.

Letni načrt nakupa knjižničnega gradiva za financiranje pripravljamo v skladu z napotili dokumenta Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (2018-2028). Vendar je masa sredstev, ki jih financerji za nakup gradiva dejansko zagotovijo, nižja od načrtovanih. Zato v knjižnici že nekaj let

zaznavamo primanjkljaj pri številu kupljenih izvodov za osrednje enote in tudi pri dotoku novih knjižnih naslovov v krajevne in občinske knjižnice. S proaktivnim pristopom do dobaviteljev bomo v letu 2026 skušali ohraniti dobre nakupne pogoje, ki prispevajo pomemben delež pri količini nabavljenih izvodov. Nadaljevali bomo z racionalizacijo delovnih postopkov in knjižnično gradivo pridobivali, obdelali in opremili centralizirano za vse knjižnične enote. Redno bomo preverjali ustreznost nabave v smislu ohranjanja priporočenih razmerij v zbirki in porabe namenskih sredstev. Odstopanja bomo sproti korigirali. V letu 2026 bomo z izvajanjem javnega knjižničnega servisa sledili strokovnim smernicam in skušali v največji meri zadostiti informacijskim, izobraževalnim, raziskovalnim in kulturnim potrebam okolja, v katerem deluje mreža enot Mariborske knjižnice.

Pri nabavi gradiva bomo skrbno spremljali in ugotavljali:

- potrebe uporabnikov in njihovih pričakovanj glede storitev knjižnice in njenega fonda,
- pridobivali gradiva za spodbujanje in razvoj bralne pismenosti,
- skrbeli za promocijo branja kvalitetnih knjig,
- sprotno pridobivali deficitarne naslove in dopolnjevali posamezna tematska področja v povezavi z izposojno in informacijsko službo,
- izvajali nabavno politiko, ki je v podporo storitvam za ciljne skupine uporabnikov,
- realizirali ustrezen izbor konvencionalnega, tiskanega gradiva,
- v primernem obsegu nabavljali neknjižno gradivo, serijske publikacije, elektronske vire, AV gradivo, zvočne knjige in e-knjige,
- zagotavljali široko dostopnost kakovostne slovenske založniške produkcije, predvsem izvirne slovenske klasične in sodobne literature, humanistike, znanstvene in strokovne ter kakovostne prevodne literature,
- skrbeli za uravnoteženost nabave v skladu s strokovnimi priporočili glede sestave in obsega knjižnične zbirke,
- s sredstvi, ki jih prejmemo od države, načrtno kupovali kvalitetno založniško produkcijo v javnem interesu,
- skrbno oblikovali, dopolnjevali in posodabljali zbirko domoznanskega gradiva.

Pri realizaciji nakupa bomo upoštevali demografsko strukturo in ugotovljene potrebe okolij, v katerih delujejo organizacijske enote knjižnice. Osrednja enota Rotovž s čitalnico, depozitarno zbirko in Pionirsko knjižnico je v mreži enot Mariborske knjižnice največji informacijski in kulturni center. Tudi v letu 2026 bodo zaradi gradnje Centra Rotovž te organizacijske enote delovale na nadomestni lokaciji v centru City. Obseg njihove ponudbe bo do selitve v nove prostore nekoliko omejen, saj je del zbirk umaknjen v skladišče. Zaradi načrtovanega odprtja konec 2026 bosta nabava in dotok novega gradiva intenzivirana, predvsem za fonde posebnih zbirk: Glasbeno zbirko, Zbirko igrač, Študijsko zbirko mladinske književnosti, Filmski center in AV zbirko neknjižnega gradiva, zbirko redkih in dragocenih knjig. Skrbeli bomo za nakup gradiva, primerne za uporabnike s posebnimi potrebami in ga opremljali z vidno signalizacijo ter ga zaradi lažje dostopnosti z opombami označevali v bibliografskih zapisih. Kupovali bomo zadnje izdaje in tekoče letnice, spremljali uporabo kontinuiranih in e-virov. Za širitev ponudbe le-teh bomo prevzemali zapise s povezavami, ki omogočajo dostop do elektronskih publikacij in so uporabnikom na voljo 24 ur dnevno. Pri nadomestilih za uničene ali izgubljene izvode in pri darovih bomo v zbirko uvrščali gradivo, ki je ustrezno in aktualno. Vse vrste gradiva - monografske publikacije, periodiko in neknjižno gradivo - bomo nabavljali v razmerjih, ki jih priporočajo strokovne smernice. Omogočali bomo oddaljeni dostop za uporabo večine naročenih elektronskih baz podatkov. Kupovali bomo zvočne knjige in članom knjižnice ponudili dostop do izposoje e-knjig na COBISS/Ela. Za vse uporabnike na območju, kjer Mariborska knjižnica izvaja javno službo, bomo z ustreznimi odpiralnimi časi zagotavljali široko dostopnost. S sredstvi Ministrstva za kulturo bomo financirali nakup kakovostnega gradiva, subvencionirane publikacije v javnem interesu, slovensko izvirno in kakovostno prevodno literaturo, humanistiko in slovensko kakovostno strokovno in leposlovno gradivo za mlade in odrasle. Za vse profile uporabnikov bomo oblikovali

aktualno zbirko, ki bo v skladu s potrebami okolja in bo bogata z raznovrstnim gradivom za spodbujanje razvoja bralne pismenosti, kulture in vseživljenjskega izobraževanja. Pri izboru in nabavi gradiva se bomo glede sestave in obsega zbirk v okviru možnosti ravnali po strokovnih priporočilih in standardih, in sicer: 50% naslovov strokovnega gradiva in 50% leposlovja. Pridobili bomo 30% gradiva za otroke. Zaradi velikosti knjižnice bomo razmerje skušali uravnati v korist strokovne literature, čeprav na slovenskem založniškem trgu zaznavamo upad izdaj poljudne strokovne literature, ki ni namenjena izključno študijskim ali raziskovalnim potrebam. Količina nabavljenih izvodov bo odvisna od gibanja cen na knjižnem trgu v povezavi z višino finančnih sredstev, ki jih bomo v letu 2026 dejansko prejeli.

Cilji na področju upravljanja knjižnične zbirke za leto 2026 so:

- izgradnja in posodabljanje knjižnične zbirke in izvajanje kakovostne nabavne politike v osrednji knjižnici in v mreži krajevnih in občinskih knjižnic z upoštevanjem specifik okolij, v katerih enote delujejo,
- analiza knjižničnih zbirk posameznih enot in odprava zaznanih neskladij v zbirkah,
- analiza profilov posameznih knjižničnih enot v segmentu knjižnične zbirke,
- oblikovanje strateških usmeritev pri upravljanju in izgradnji knjižnične zbirke,
- analiza in nabava relevantnih elektronskih virov za uporabo na širšem območju OOK v okviru naloge zagotavljanja povečanega in zahtevnejšega izbora knjižničnega gradiva in informacij,
- dopolnjevanje fonda posebnih zbirk za potrebe ciljnih skupin uporabnikov in raziskovalne namene,
- oprema knjižničnega gradiva za osebe z disleksijo in drugimi bralnimi omejitvami,
- redno in strokovno utemeljeno izločanje in odpisovanje neaktualnega, zastarelega in poškodovanega gradiva v skladu s pravilnikom Narodne in univerzitetne knjižnice in internimi predpisi,
- pridobivanje in obdelava domoznanskega gradiva za potrebe lokalnih študij in širše,
- učinkovita in hitra strokovna obdelava in oprema nabavljenega knjižničnega gradiva.

Dejavniki tveganja:

- neredno, omejeno in nezadostno financiranje letnega nakupa knjižničnega gradiva,
- razmere na slovenskem knjižnem trgu, nižanje števila izdaj kvalitetnih novih izvirnih in prevodnih naslovov leposlovja in poljudne strokovne literature - predvsem za odrasle,
- omejena produkcija kvalitetnih avdio in e-knjig v slovenskem jeziku,
- oteženi pogoji dela zaradi selitve izposoje in strokovnih služb na nadomestne lokacije v času gradnje Centra Rotovž.

Odgovorna oseba: mag. Klemen Brvar, direktor

KLEMEN
BRVAR

Digitally signed
by KLEMEN
BRVAR
Date:
2025.10.17
16:15:28 +02'00'